

Portugalia zainspirowała „cichą rewolucję” w Brazylii

1 sierpnia 2019



W 1995 roku zaczęła się prawdziwa rewolucja, kiedy w Cotia, w Sao Paulo wystartował Projekt Ancora. Projekt wygospodarował przestrzeń dla nauki, ćwiczeń, wzmacniania poczucia obywatelskości, aby polepszyć i ułatwić rzeczywistość lokalnej społeczności. Od 1995 roku ten projekt non-profit zapewnił ponad 6000 dzieciom, nastolatkom i ich rodzinom dodatkowe zajęcia, takie jak lekcje muzyki, teatralne, rzemiosła i profesjonalne kursy.

W 2012 spełniło się marzenie wielu i powstała założona przez Projekt Ancora szkoła podstawowa. Bazując na metodach szkoły Escola de Ponte z Portugalii, która rzuca wyzwanie tradycyjnemu pojęciu edukacji i powszechnemu na świecie modelowi uczenia, szkoła Projektu Ancora wyznaje filozofię edukacji, która wierzy, że samoświadomość i doświadczenie są kluczowe w procesie uczenia, skoncentrowane wokół uczącego się, na jego lub jej cechach i przejściu z heteronomii do autonomii.

Około 300 dzieci i nastolatków uczęszcza do szkoły, która opiera się na trzech równoległych programach: indywidualnym, towarzyskim i społecznym. Ten innowacyjny model został zainspirowany ideą demokratycznej edukacji i został wprowadzony w Brazylii dzięki pomocy nauczyciela języka portugalskiego Jose Pacheco, który jest znany na świecie jako założyciel Escola de Ponte w Portugalii, dzięki opracowaniu rewolucyjnej metodologii. Marusia Meneguim, autorka bloga Mãe Perfeita, jest zachwycona oryginalną propozycją szkoły: „Wyobraź sobie szkołę bez klas, planów lekcji czy egzaminów. Wyobraź sobie, że program szkolny jest ustalany przez dzieci w drodze kompromisu i zawiera takie przedmioty jak lekcje cyrkowe czy medytację. Nie ma sprawdzania listy obecności ani stałych godzin rozpoczynania i kończenia zajęć, a mimo to nie ma nieobecności ze strony uczniów i nauczycieli. Wszystko jest bezpłatne. A teraz, wyobraź sobie, że ci uczniowie pochodzą ze środowisk dotkniętych przemocą i zostali wyrzuceni już z parunastu szkół. Może ci się to wydawać utopią, do momentu w którym, poznasz ofertę Escola de Ponte.”



Pacheco, w wywiadzie z G1, stwierdza, że system edukacyjny w Brazylii, który lekceważy osiągnięcia Paulo Freire i innych świetnych pedagogów w kraju, marnuje swoje zasoby i produkuje 30 milionów analfabetów. A to, co osiągnięto dzięki alternatywnemu modelowi, staje się widoczne w samej społeczności: „Byli uczniowie ze School of the Bridge –

niektórzy mają już ponad 50 lat – są żywym dowodem sukcesu projektu. Są spełnieni, dumni ze swojego pochodzenia, postępują w sposób etyczny, są przedsiębiorczy, wspierają innych. Powinnam dodać, że szkoła zaprasza uczniów, którzy zostali wyrzuceni z innych szkół i naprawia ich. Uczniowie, którzy nie uczą się w innych szkołach albo wyprowadzają nauczycieli z równowagi, trafiają do naszej szkoły.”

Podczas gdy School of the Bridge istnieje już prawie 40 lat, na rezultaty jakie przyniesie Projekt Ancora School w Brazylii, który wystartował ponad rok temu, trzeba będzie poczekać trochę dłużej. Mimo wszystko, projekt już przyciągnął uwagę i zainspirował inne szkoły, o czym świadczą wizyty pedagogów z innych części kraju. Po jednej z tych wizyt, Talita Morais opisuje różnice między tym utopijnym modelem a klasycznym modelem edukacji: „Projekt Ancora i School of Bridge w Portugalii wyróżnia się przede wszystkim tym, że dzieci uczą się tu patrzeć z cudzej perspektywy, uczą się szacunku i miłości do innych oraz wartości samodzielności w trakcie procesu nauki. W ten sposób, przechodząc przez różne etapy, bo podział na klasy albo grupy nie istnieje, uczniowie stają się coraz bardziej niezależni w swoim procesie uczenia. Wybierają czego chcą się uczyć, jak i w którym momencie, a to wszystko z pomocą i wiedzą nauczycieli i tutorów, z których część to personel szkolny a część wolontariusze z lokalnej społeczności. Poza wolnością w nauce, uczniowie pełnią także aktywny udział w podejmowaniu decyzji i zarządzaniem szkoły dzięki cotygodniowym zebraniom, na których ustalane są zasady panujące w szkole.”



Nauczycielka Fernanda Rodrigues porównała szkołę z tradycyjną szkołą: „Przywitała nas tam bardzo żywa, rozmowna 11-latką! Powiedziała nam, że uczy się tutaj od urodzenia i widać było, jak bardzo była dumna z bycia częścią tego projektu. Jej oczy błyszczały i było wiadomo, że dziewczynka czuje się bardzo przywiązana do wszystkiego, co się tu dzieje. Warto podkreślić, że nie można się nie zachwycić tym miejscem, które nie tylko rozwija, ale także jest źródłem inspiracji. Mieliśmy okazję być świadkami sytuacji, które raczej nie zdarzają się w tradycyjnych szkołach, takich jak chłopcy dbający o miejsce pracy, plecaki wiszące przy wejściu do szkoły, tablica ogłoszeń z programem na następne zebranie i brak krzyków, które są tak charakterystyczne w innych środowiskach szkolnych.”

Następnym krokiem jest podzielenie się tym doświadczeniem poza murami instytucji i włączenie do tego całego miasta, integrując uczniów do “społeczności uczących się”. Raz w tygodniu, uczniowie muszą odwiedzać miejsca lokalnej społeczności, takie jak publiczne szpitale czy kościoły, po to, by poznać lokalne problemy i rozmawiać bezpośrednio z mieszkańcami. Wg metody “MC -zmiana poprzez kontekst i współpracę”, uczniowie muszą poznać rzeczywistość miejsca, w którym mieszkają i szukać rozwiązań dla problemów, z którymi się spotykają: „Poznanie społeczności to zajęcia praktyczne

oparte na modelu edukacyjnym, który promuje rozwój przyjazny dla środowiska. Jest to ekspansja rozwiązań edukacyjnych Projektu Ancora poza jej murami, które aktywnie angażują społeczność w działania aktywnego społeczeństwa.”

Kiedy w październiku 2013 roku Projekt Ancora skończył 18 lat, Joao Carlos, z blogu Soliarte, ogłosił, że wymodłone dziecko “osiągnęło pełnoletność dawno temu”: „Narodziła się nowa Brazylia. Niech żyje! Dziękuję ci Pacheco za tę cichą rewolucję, która ma miejsce teraz w brazylijskiej edukacji.”



Nie tylko dzieci zyskują na tym rewolucyjnym modelu edukacji. Kiedy wolontariuszka-pedagog Johana Barreneche-Corrales wspomina uroczystości rocznicowe, podkreśla wagę pozytywnej atmosfery i emocjonalnych więzi między uczniem a nauczycielem: „I na koniec, mieć świadomość, że żeby projekt się udał, trzeba stworzyć silny zespół, i ten zespół musi być naprawdę drużyną, a nie grupą przypadkowych ludzi; siła tkwi w więzach między członkami. ”

Projekt Ancora był jedną ze szkół z autorskim programem edukacji w Brazylii, którą odwiedziła ekipa filmu dokumentującego Quando Sinto Que já Sei, środki na film zostały zebrane na stronie Catarse dzięki darowiznom anonimowych użytkowników. Film zostanie pokazany na początku 2014 roku. Celem filmu jest rozpoczęcie dyskusji o obecnym

stanie edukacji w Brazylii, odkrywając nowe sposoby na naukę, oparte o aktywny udział i samodzielność dzieci, wartości, które teraz są dostrzegane i stosowane w całym kraju.

Autor: Paula Góes

Tłumaczenie: Olga Wasilewska

Zdjęcia: [Project Ancora](#)

Źródło: [Global Voices](#)